

Mehed ei nuta!

TEKST MART HELME FOTO KRISTJAN LEPP

Minu lapsepõlves oli kõik selge: mehed ei nuta! Kuigi me kõik, poisid ja mehed, aeg-ajalt ikkagi pisaraid valasime, üritasime seda teha varjatult. Nutmine polnud asi iseeneses, pigem omamoodi sümbol. See näitas, kui tugeva enesevalitsemisega mees on. Kas ta suudab meeleliigutust, hirmu, enesehaletsust talitseda või jääb enda kontrollimisega hätta, osutub nõrgaks – ja seeläbi ebausaldusväärseks.

Nüüd on maailm muutumas üha pehmemaks, emotsionaalsemaks, naiselikumaks. Kaks viimast aastakümnet on meestelt üha oodatud, et nad peavad omaks võtma väärtused, mida minu põlvkonna poisid seostasid naiste maailmaga: kallistamised, helitamis, kudrutamised, nutmised, andestamised ja mis kõik veel. Oodatakse, et poisid loobuksid riskide võtmisest, oma agressiivsuse füüsilisest väljaelamisest, kaklemisest, enesekehtestamisest.

Kõik see pole ju paha. Aga ühes selle *safeguard*liku seebiveega visatakse vannist välja ka laps – poiss, kellest kasvaks mees, mitte kummaline kesksuost olend.

Sest mis on siis ikkagi mehe ülesanne? Juhtida ja vastutada. Ühiskonnas laiemalt ja perekonnas kitsamalt. Sellega ei pea ta naiselt juhtimist ja vastutust ära võtma, vaid juhtima ja vastutama koos naisega, kumbki oma liistude ulatuses.

Rollid jagunesid veel üsna hiljuti peaaegu mustvalgelt. Ma ei ütle, et see oli ideaalmaailm, aga see oli kindlasti selgem maailm kui praegune, kus pehmete väärtuste nõudmine meestelt on viinud selleni, et ka vastutus oleks neilt just nagu võetud. Samal ajal on paljudel oma geneetilisest rollist välja tõugatud meestel vajadus riskikäitumise järele täpselt sama suur, nagu loodus selle meeshormoonidega koos poistesse kasvama külvab. Pole siis imestada, et ühiskondlikku mõistmist ja muud väljundit leidmata sublimeerub see pahatihti mõttetuse kraaklemisse, joomisse ning autoga enda ja teiste surnuks sõitmis. Need on inimohvrid ühe sotsiaalse utoopia altarile.

Terve inimpõlve vältel on kuriteo ja karistuse vastavus läänemaailmas aina suhtelisemaks muutunud. Eesmärgiga kuri, agressiivne, sallimatu ja kõigis meie hädades süüdi meeste maailm naiselikuks ümber korraldada. Positiivset tulemust paraku ei ole. Lääne ühiskonnas on praeguseks selgelt puudu maskuliinsest jõulisusest, otsustavusest ja vastutusvõimest. Asisest sihikindlusest, ratsionaalsest ülesannete järjestamise ja nende lahendamise oskusest. Praeguseks on selge, et naised ei kannasta meeste rolli välja. Mitte sellepärast, et nad on meestest kehvemad, vaid sellepärast, et nad on naised.

Võimalik, et maailm, kus domineerisid mehed, oli ühtpidi tasakaalust väljas. Ent ka maailm, milles domineerivad üksnes naiselikud väärtused ja käitumismallid, läheb paratamatult tasakaalust välja. Ning valusalt saavad seda tunda ka naised ise, kes juba praegu avastavad üha suurema ehmatusena, et mehi, keda nad meesteks pidada saaksid, jääb aina vähemaks ja vähemaks.

Minu koolipäevil oli üsna tavaline, et pärast tundide lõppu kogunesid kooli lähedale poistekambad ning ärplemine kasvas üle kaklusteks. See oli ebameeldiv, aga sellest ei saanud argpüksi nime külge saamata kõrvale hoida. Kord lõi üks suurem poiss mul rusikaga huule lõhki. Kodus pinnis isa minult välja, milles asi. "Kas sa vastu löid?" tahtis ta teada. "Ei löönud, ta oli ju minust suurem," selgitasin. Isa vastus oli karm: "Alati tuleb vastu lüüa, ükskõik kui palju suurem ja tugevam teine on. Muidu jäädk peksupoisiks. Ja mis mees sinust siis kasvab?"

Ma olen seda alati meeles pidanud. Ma olen alati püüdnud käituda nagu ürgne mees. Eelkõige on see tähendanud vastutuse võtmist, enda ja minu kaitse all olevate inimeste eest seismist. Tihti peale ei ole see nõudnud mitteamalalt töökust ja mugavusest loobumist, vaid ka hirmu võitmis, füüsilise valu ja alandustunde ära kannatamist.

Ometi, ükskõik kui mees sa ka pole, alati ei saa võita. Mees siiski ei nuta – avalikult. Ta jääb endiselt väärikaks ja võitleb edasi. Muide, naisuguseid mehi pole Eestis üldsegi vähe, ja uskuge, naised, te saate seda näha, kui Eesti mingil hetkel tõsise eksistentsiaalse kriisiga vastamisi peaks seisma. Ainult üht tuleb meeles pidada: mehe selja taga peab seisma teda toetav naine. Siis asetub kõik oma õigele kohale. Miks? Sest ühe tiivaga ei lenda ükski lind.

